

WPROWADZENIE

Na funkcjonowanie i rozwój gospodarki w każdym kraju czy regionie wpływa wiele uwarunkowań. Uwarunkowania te determinują przemiany przemysłu i usług w różnych skalach przestrzennych, co zostało przedstawione w artykułach podejmujących wybrane aspekty metodologiczne i przestrzenne w badaniach przemysłu i usług.

Istotnym wyzwaniem w badaniach geografii przemysłu jest ustalenie miar określających potencjał poszczególnych elementów przestrzeni geograficznej, w tym geografii przemysłu. W związku z tym zbadano relacje aktywne i pasywne zachodzące między elementami przestrzeni geograficznej, a także zasięgi powiązań przestrzennych przedsiębiorstw, na których kształtowanie się wpływają określone rodzaje polityk (gospodarcza, społeczna, międzynarodowa, regionalna, obronna) oraz reguły ekonomiczne (Z. Zióło).

Badanie przemian przemysłu wymaga zastosowania rozmaitych metod. Autorzy kolejnego artykułu zaproponowali iteracyjne elastyczne rangowanie województw Polski ze względu na poziom rozwoju przemysłu. Metoda ta pozwala na wykorzystywanie niejednakowych zestawów cech dla różnych obiektów. Cała procedura badawcza umożliwiła śledzenie tego, jak zmienia się ranking w trakcie eliminowania wartości różnych cech dla różnych obiektów. W prezentowanych badaniach przedstawiono elastyczny ranking województw Polski ze względu na poziom rozwoju przemysłu, obejmujący zestaw 14 cech statystycznych (A. Sokołowski, M. Markowska, J. Wychowanek).

Kluczową kwestią w badaniach przemysłu i usług jest identyfikacja uwarunkowań ich rozwoju. Otoczenie, w którym współcześnie funkcjonują podmioty gospodarcze, charakteryzuje się wyjątkowo dużą dynamiką. Globalne trendy kulturowe i wzrost poziomu zamożności społeczeństwa przyczyniają się do zmiany stylu życia, co w konsekwencji przekłada się na konkretne zapotrzebowania rynkowe w postaci określonych dóbr lub usług. Jak wskazują autorzy artykułu, jednym z dynamicznie rozwijających się obszarów w sektorze usług osobistych są usługi fryzjerskie, co jest związane z globalnymi trendami promującymi wygląd zewnętrzny. W badaniach wykazano, że usługi fryzjerskie są wrażliwe na zmiany koniunktury gospodarczej, a ważnymi elementami wpływającymi na liczbę salonów fryzjerskich w Polsce są stopień urbanizacji powiatu oraz struktura wiekowa jego społeczeństwa (S. Dorocki, L. Jarzyńska-Rzepko).

Istotną rolę w dziedzinie rozwoju zarówno przemysłu, jak i usług stanowią technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT). Ciągłe rosnący popyt na tego typu usługi stanowi szansę rozwoju dla wielu podmiotów gospodarczych, a w konsekwencji – dla gospodarek narodowych. Autorka kolejnego artykułu dokonała oceny międzynarodowej pozycji konkurencyjnej Polski w handlu usługami ICT. Badania miały charakter porównawczy – zestawiono w nich handel na rynku UE-27 z rynkiem pozaunijnym, a także z sześcioma krajami, które w 2023 r. były głównymi rynkami eksportowymi Polski w zakresie usług ICT. Zakres czasowy badań obejmował lata 2010–2023. Przeprowadzono je z wykorzystaniem wskaźnika ujawnionych przewag komparatywnych, wskaźnika pokrycia oraz

metody mapowania zaproponowanej przez Widodo. Badania dowiodły poprawy pozycji konkurencyjnej Polski w handlu usługami ICT na wszystkich badanych rynkach, choć wykazano lepszą pozycję naszego kraju na rynkach pozaunijnych niż w wymianie wewnętrznej. Jednocześnie zwrócono uwagę, że przeważająca część polskiego eksportu usług ICT jest kierowana do krajów trzecich (E. Bombińska).

Ważnym obszarem badawczym w zakresie rozwoju przemysłu i usług są poszukiwanie oraz identyfikacja ścieżek rozwoju regionów i gospodarek narodowych. Autorzy podjęli próbę określenia możliwej ścieżki rozwoju gospodarczego dla Ukrainy na podstawie analizy transformacji strukturalnej gospodarek krajów unijnych na przykładzie Polski. W artykule wskazano m.in. na nierozwiązane aspekty praktyczne i metodologiczne przestrzennej transformacji gospodarki w krajach UE i w Ukrainie. Dokonano także szczegółowej analizy przemian strukturalnych i przestrzennych polskiej gospodarki po wejściu do UE, dowodząc, że zmiany zachodzące po przystąpieniu do Unii nie odpowiadają w pełni prawom klasycznej szkoły naukowej. Udowodniono jedynie trend przenoszenia kapitału ludzkiego z rolnictwa do przemysłu. Do kluczowych czynników przemian strukturalnych w polskiej gospodarce, a co za tym idzie – również przestrzennych, zaliczono: poziom zaawansowania technologicznego, innowacyjność procesów produkcyjnych oraz specjalizację w produktach o większej wartości dodanej brutto. Autorzy sformułowali także wnioski i rekomendacje w zakresie perspektyw regulacji rozwoju gospodarki ukraińskiej (S. Ishchuk, L. Sozansky).

Mamy nadzieję, że omówione zagadnienia spotkają się z Państwa zainteresowaniem. Zachęcamy do dyskusji nad problematyką zmian przemysłu i usług oraz do dzielenia się wynikami swoich badań na łamach naszego czasopisma.

Wioletta Kilar, Małgorzata Zdon-Korzeniowska

INTRODUCTION

The functioning and development of the economy in any country or region is influenced by a number of different conditions which are determinants of the transformation of industry and services at different spatial scales. This is illustrated in the articles in which the authors present the results of research on selected methodological and spatial aspects of industry and services.

An important challenge in research in industrial geography is the search for measures that determine the potential of individual elements of geographical space. The study of active and passive relations occurring between the elements of such space, the extent of the spatial connections of enterprises whose formation is influenced by certain types of policy (economic, social, international, regional, defence), and economic rules (Z. Zióło).

The study of industrial change requires a variety of methods. The authors of the following article proposed an iterative flexible ranking of Polish voivodeships by level of industrial development. This method allows the use of non-uniform sets of characteristics for different objects surveyed. The whole research procedure leads to a tracking of how the rankings change when eliminating the values of different features. The presented study presents a flexible ranking of Polish voivodeships by level of development, covering a set of 14 statistical features (A. Sokołowski, M. Markowska, J. Wychowanek).

A key issue in industry and services research is the identification of the determinants of their development. The environments in which economic agents operate today are characterised by particularly rapid levels of change. Global cultural trends and an increase in the level of society's affluence contribute to changes in lifestyle, which in turn translate into specific market demands in the form of particular goods or services. As the authors of this article point out, nowadays, in the personal services sector, one of the most rapidly growing is hairdressing, undoubtedly related to global trends promoting physical appearance. The research shows that hairdressing services are sensitive to changes in the economic situation, and important elements influencing the number of hairdressing salons in Poland are the degree of urbanisation and the age structure of its population (S. Dorocki, L. Jarzyńska-Rzepko).

Information and communication technologies (ICT) currently play an important role in the development of both industry and services. The ever-increasing demand for this type of service represents a development opportunity for many business entities and, consequently, national economies. The author of this article assessed Poland's international competitive position in the trade of ICT services. The research was a comparative study of the EU-27 and non-EU markets, as well as with the six countries that were Poland's main export markets for ICT services in 2023. The time range for the research was 2010–2023, and it was conducted using the revealed

comparative advantage index along with the coverage index, while also using the mapping method proposed by Widodo. The research demonstrated an improvement of Poland's competitive position in the trade in ICT services in all surveyed markets, although it was shown to have a better position in non-EU markets than in intra-community trade. At the same time this emphasises that currently the majority of Polish exports of ICT services are directed to third countries (E. Bombińska).

An important research area in the development of industry and services has for years been the search for and identification of development paths for regions or national economies. The authors of the following article attempted to identify a possible path of economic development for Ukraine on the basis of an analysis of the structural transformation of the economies of EU countries, including the example of Poland. Among other things, the article points out unresolved practical and methodological aspects of the spatial economic transformation of EU countries and Ukraine. A detailed analysis of the structural and spatial transformations of the Polish economy after EU accession is also made, demonstrating that the changes taking place do not yet fully correspond to the laws of the classical economic school. Only the trend of transferring human capital from agriculture to industry was proved. The key factors of structural, and hence spatial, changes in the Polish economy included the level of technological advancement, the innovativeness of production processes, and specialisation in products with higher gross value added. The authors also formulated conclusions and recommendations on the prospects for regulating the development of the Ukrainian economy (S. Ishchuk, L. Sozansky).

We trust that the issues outlined above will be of interest to you. We encourage you to discuss the issues of changes to industry and services, develop them and share your research findings in the pages of our journal.

Wioletta Kilar, Małgorzata Zdon-Korzeniowska